

Ajankohtaiset

Affektiivisiä kohtaamisia arkistoaineiston välityksellä

Aunuksenkarjalaiset itkuvirret tekstin, musiikin ja tunteen kokonaisuutena

Lectio praecursoria Helsingin yliopistossa 22.1.2022

Viliina Silvonen

Haluan esitellä teille erään henkilön. Hän on Jeudokia Fedorovna Sofronova, alkujaan Riipuskalasta kotoisin oleva vuonna 1908 syntynyt karjalaisnainen ja itkijä. Vaikka emme ole koskaan vaihtaneet sanaakaan tai edes tavanneet, koen, että olen kohdannut hänet. Hän tuli ensimmäisen kerran vastaan noin kymmenen vuotta sitten *Ahavatuulien armoilla* -itkuvirsikokoelman (Koponen & Torikka 1999) sivuilla ja sittemmin Suomen kielen nauhoitearkiston äänitteillä. Ikimuistoisin kohtaamiseni hänen kanssaan oli kuitenkin Petroskoissa syksyllä 2018. Olin tuolloin arkistomatalla itselleni entuudestaan vieraassa kaupungissa, ja kun arkistolla kuulokkeissani tuttu ääni tokaisi napakkaan sävyyn haastattelijoille jotakin, lämmin hymy täytti minut – teki mieli tervehtiä vanhaa tuttavaa.

Jeudokia Fedorovna Sofronova (s. 15.8.1908) tyttärensä ja tämän pojan kanssa kotonaan Aunuksessa 27.7.1968. Kuva: Pertti Virtaranta. SKS KRA VRTAM 1968:266.

Väitöstutkimukseni aikana olen oppinut tunnistamaan Jeudokia Fedorovnan äänen, tavan esittää itkuvirsiä ja jopa joitakin luonteenpiirteitä, jotka paljastuvat arkistoäänitteille tallennetuista keskusteluista. Myös apeus arkistoäänitteillä on tehnyt hänestä minulle tutun – olemme tavallaan jakaneet tunteellisesti virittyneen hetken vaikkakin eri tilanteissa.

Apeus, karjalaksi *apevus/abevus, apie/abie*, on itkuvirsien ominainen tunne, joka pitää sisällään surua, haikeutta, kurjuutta ja läheisyyden lämpöä. Apeutumisen on puolestaan itkijän tähän tunteeseen vaipumista, apeuden yltymistä hänen äänellä itkiessään. Karjalaisten itkijöiden yhteisössä hyvänä itkijänä on pidetty sellaista, joka äänellä itkiesään apeutuu ja saa itkuvirrellään myös muut

paikalla olivat kyyneliin. Väitöstutkimuksessani olen tarkastellut tätä tunteen välittymistä ja itkijän apeutumista – itkuvirsien affektiivista tehoa – sekä sitä, miten affektiivinen teho voi tavoittaa myös minut ja muut arkistoäänitteiden kuulijat.

Itkuvirsiperinne

Kiinnostuin itkuvirsistä eli itkuista jo folkloristiikan opintojeni ensimmäisenä syksynä. Itkussa yhdistyi musiikki, melankolisuus, vaikeaselkoisuudellaan viehättävät metaforiset tekstit ja naisten näkökulmasta kuvastuva elämä menneisyyden karjalaisessa yhteisössä.

Hyvin yleisesti määriteltynä itkuvirret ovat tunteita, etenkin surua ilmaisevaa, useimmiten rituaaleissa esitettyä suullisesti välittyvää, muistinvaraista perinnettä. Ilmaisun suunnasta itkuvirret voisi määritellä tekstin, sävelmän ja tunteen esitystilanteessa syntyväksi kokonaisuudeksi.

Itkuvirsiperinne tunnetaan ympäri maailmaa, mutta eri kulttuureissa käytännöt poikkeavat toisistaan. Karjalaisesta itkuperinteestä on tutkimuksessa tunnistettu neljä ilmaisu- ja esitystavoiltaan hieman toisistaan eroavaa aluetta: Viena, Seesjärvi, Aunus sekä Moskovan liepeillä sijaitseva Tver. Tutkimuksessani olen keskittynyt Aunuksen Karjalan alueen itkupe-rinteeseen, johon luetaan kuuluvaksi myös Raja- ja Laatokan Karjalan itkut. Tutkimukseni itkuvirsiaineistoon kuuluu noin 460 vuosina 1905–2001 äänitteille tallennettua itkuvirttä.

Alueellisten erojen lisäksi perinne on muuttunut sitä ympäröivän maailman muutosten mukana. Tällainen muuttuminen on ehto perinteen elämiselle ja säilymiselle – niin sanottu museoon säilöttyä perinteestä tulee menneisyyden objekti, johon jähmetetään määritelmillä jokin tietty muoto, ja samalla se erotetaan kaikesta siitä elävästä perinteestä, jota on sovitettu kulloisenkin tilanteen tarpeisiin. Tutkimuksen pätevyys ja luotettavuuden vuoksi tästä perinteen jatkumosta on kuitenkin rajattava tarkasteltavaksi jokin tietty muoto, sillä liian moninainen, eri kulttuuristen kontekstien perinne, voi vinouttaa tutkimustuloksia, kun kyseessä ei ole vertaileva tutkimus.

Tutkimukseni kohdistuu menneisyydessä vallinneeseen itkuperinteen muotoon. Sellaiseen perinteeseen, joka oli yhteisön yleisesti tuntema ja käyttämä, joka omaksuttiin ja opittiin osana omaa elinpiiriä, jolla oli tiettyjä kulttuurisia merkityksiä ja joka heijasti tiettyjä käsityksiä maailmasta. Esimerkiksi perinteisten myyttisten käsitysten mukaan itkuvirret olivat puhetta *tuonilmaisiin* edesmenneille läheisille, *syntysille* ja *spuassusille*. Tällaisena karjalaista itkuperinnettä ei tiettävästi enää tunneta. Vaikka olen keskittynyt tutkimaan yhtä sosiokulttuurisesti ja tietysin esityspiirtein rajattua perinteen muotoa, en arvota sitä oikeammaksi, paremmaksi tai aidommaksi kuin muut itkuperinteen muodot.

Olen analysoinut karjalaista itkuvirsiperinnettä luonteeltaan rituaalisena, tiettyjä myyttisiä käsityksiä kantavana suullisena, muistinvaraisena perinteenä. Karjalassa hautajais- ja häirituaalit ovat olleet keskeinen – ja mahdollisesti alkuperäinen – äänellä itkemisen konteksti, mutta itkijät ovat äänellä itkeneet myös muulloin kuin rituaaleissa, siksi kuvailen perinnettä luonteeltaan rituaaliseksi. Perinteen luonnetta voisi kuvailla myös myyttiseksi. Myyttisellä luonteella tarkoitan sitä, miten itkuvirret ilmentävät, välittävät, ylläpitävät ja tuottavat käsityksiä maailmasta ja sen järjestyksestä. Myyttisyys liittyy myös perinteen vaikuttavuuteen,

äänellä itkemisen affektiiviseen tehoon ja siihen, että performansseissa rituaaliset funktiot todentuvat.

Itkuvirret eivät ole ulkomuistista toistettavia valmiita tuotoksia vaan esitystilanteessa perinteen mallien rajoissa improvisatorisesti laadittuja kokonaisuuksia. Vaikka itkuvirsien esittämistä voi kuvailla laulamiseksi, aineistoni itkijöille itkuvirret eivät hahmottuneet laulamisenä, vaan itkuvirret olivat oma erillinen kulttuurinen käytäntönsä. Itkijät eivät laulaneet itkuvirsiä, he äänellä itkivät.

Kuunnellaan kaksi katkelmaa Juedokia Fedorovna Sofronovan vuonna 1968 esittämästä itkusta (SKNA 7592.3).

katšos tullaa vualijažen kandomuad nämmil päiväzil ga kai n_ol_i n_ossooboit priglašeniad luajittu kai n_ol_i kuldažii sruunažii myä sanažed soitettu petšalnoit telegruammažed annettu a vai – –

– – k_ei tule kalliš hyväžen'i senilmažil tuamidorogažil vastah g_ei rubie kyvelmäšty n_akkua kyzymäh vie viärehtynnyäz vereksed i viestižed konzu – –

Yleisesti karjalaisten itkuvirsien ominaispiirteisiin kuuluvat hyvin metaforinen, puhekielestä poikkeava itkukieli, säännöllisen runomitan puuttuminen, tekstin ja muun ilmaisun toisteisuus, yleisilmeeltään laskevalinjainen sävelmä, tunteen ilmentäminen ja ilmeneminen sekä esityksen affektiivisuus. Tästä muodostuu omalaatuinen kokonaisuus, jota on tutkimushistoriassa pidetty yhtäältä vaikeaselkoisena ja outona, mutta toisaalta myös ihailtu samoista syistä. Outouden ja ihailun sekoittuminen – länsimaisesta sivistyneistön kulttuurista katsova, eksotisoivakin sävy – leimaa etenkin vanhimpia itkuvirsitutkimuksia. Uudemmassa tutkimuksessa on pyritty tarkastelemaan itkuvirsiä itkijöiden kulttuuripiirin käsitysten kautta. Tällainen ymmärtävä lähestymistapa on myös omien tulkintojeni taustana.

Kuva: Pertti Virtaranta, *Ahavatuulien armoilla* (Koponen & Torikka 1999, 16).

Itkuvirsien tunteikkaus on läsnä läpi karjalaisten ja muiden itämerensuomalaisten itkuperinteiden tutkimushistorian, mutta tutkimus on painottunut tekstuaalisiin näkökulmiin sekä perinteen ja rituaalien etnografiseen kuvailuun. Tutkimukseni täydentääkin aiempaa itkuvirsitutkimusta etenkin tunteiden ja affektiivisuuden näkökulmin, jolloin folkloristinen, kontekstualisoiva, poeettisesti rakentuvia merkityksiä erittelevä analyysitapa täydentyy ruumiillisuudella ja kokemuksellisuudella. Tutkimukseni tuo uutta tietoa myös musiikin ja tekstin rakenteiden keskinäisestä suhteesta sekä itkuvirren kompositiosta.

Arkistoäänitteille tallentuneiden itkuesitysten kirjo

Jo tutkimukseni alkuvaiheessa törmäsin itkuvirsiä ja äänellä itkemisen määrittelemisen ongelmaan. Äänitteille tallennettu itkuvirsiä kirja ulottuu sanelluista ja ikään kuin läpi laulettuun oloisiin esityksistä aina riipivän apeiisiin äänellä itkettyihin esityksiin. Moninaisen aineiston äärellä varsinaisen tutkimusaineiston rajaamisesta tuli hyvin analyttistä toimintaa. Aiemman tutkimuksen ja aineistoni valossa tulkitsen, että ensisijaisena, rituaalisesti tehokkaana äänellä itkemisenä on pidetty esityksiä, joissa yhdistyvät perinteitä noudattava tekstuaalinen, musiikillinen ja tunteellinen ilmaisu. Koko aineistosta rajasin varsinaiseen itkuvirsianalyysiin sävelmälliset itkuvirsiesitykset. Tunteen osalta en tehnyt erityistä rajausta, vaan tunteiden ilmenemisen moninaisuus on yksi tutkimuskohteestani.

Moninainen aineisto sai minut pohtimaan, mitkä tekijät vaikuttavat vaihtelevaan tunteikuuteen ja mitä tällainen vaihtelevuus tarkoittaa. Lisäksi vaihtelevat esitystavat ovat saaneet minut pohtimaan sitä, onko itkuvirren esittämisellä ja äänellä itkemisellä eroa. Kysymys jää lopulta avoimeksi, mutta sen pohtiminen on auttanut ymmärtämään aineiston moninaisuutta. Itkijät ovat käyttäneet äänellä itkemisen taitoaan joustavasti erilaisissa tilanteissa niin tutkimushaastatteluissa kuin rituaaleissakin ja laatinet kulloinkin sopivaksi katsomansa esityksen.

Vaihtelevan aineiston äärellä tutkimushistorian käytäntöjen ja aiempien tutkimusten määritelmien kriittinen tarkastelu nousivat keskeiseksi osaksi tutkimustani. Kaikkiaan tutkimuseettiset näkökulmat ovat olleet tärkeitä tutkimusprosessissani, ne liittyvät niin metodologiaan, aineistoon ja arkistointikäytäntöihin kuin omaan paikantumiseeni aineiston tulkitsijana.

Tutkimukseni yhtenä tavoitteena ja metodologisena ihanteenani olen pitänyt ymmärtävää tieteidenvälisyyttä, sellaista monialaisuutta, jossa eri näkökulmat eivät automaattisesti sulje toisiaan pois, vaan erilaisia selitysmalleja pyritään tarkastelemaan myös toisiaan täydentävinä.

Tulkintojen lähtökohdat

Tutkimukseni ymmärtämiseksi on olennaista hahmottaa kaksi yleistä lähtökohtaa. Ensinnäkin: Tarkastelen itkuvirsiä ja äänellä itkemistä performanssina ja affektiivisena käytäntönä. Performanssi viittaa pelkkää esitystä tai esittämistä laajempaan kokonaisuuteen. Performanssi on esittämisen ja ilmaisutapojen, osallistujien eli esittäjän ja vastaanottajien sekä sosiaalisten ja kulttuuristen merkitysten kokonaisuus, joka muodostuu kussakin esitystilanteessa. Perinteiset ilmaisu- ja esitystavat luovat performanssille tulkintoja ohjaavan kehyksen. Itkuvirsiperformanssiin liittyy myös formulaisuus. Formulaisuus on kiteytynyttä ilmaisu- ja esityskerrasta toiseen toistuvia sisältöjä. Se liittyy sekä itkuvirren tuottamiseen esitystilanteessa että perinteen viittauksellisuuteen, performanssiin kiinnittyviin jaettuihin konnotatiivisiin merkityksiin, arvoihin ja tunteisiin. Käytäntöteoria laajentaa näkökulmaa ja tuo tarkasteltavaksi performanssia vahvemmin myös toiminnan ruumiillisuuden ja psykologiset aspektit. Affektiivisen käytännön käsite kokoaa yhteen sosiaalisia, kulttuurisia ja neuropsykologisia tulkintoja ja näkökulmia tunteesta. Tutkimuksessani itkuvirsiä tunne hahmottuu näiden kaikkien näkökulmien kautta.

Toisena lähtökohtana, on tärkeää hahmottaa se, mihin tutkimukseni kohdistuu. Tutkimuksessani on tavallaan kaksi eri tasoa. Yhtäältä tutkin menneisyyden karjalaisten itkijöiden yhteisön performansseja, käsityksiä ja merkityksiä – äänellä itkemisen käytäntöä. Toisaalta tutkimukseni on arkistoaineiston analyysia nykyhetkessä, ja siten läsnä ovat tutkimushistoria, tallennukseen ja arkistointiin liittyneet prosessit sekä osallisuuteni tulkintoja tekevänä kuuntelijana – kysymykset siitä, mitä ja miten voin tällaisen aineiston kautta saada selville menneestä.

Formulaisesta kompositiosta affektiiviseen tehoon

Tutkimuksen alussa kiinnostukseni painottui itkuvirren laatimiseen esitystilanteessa, erityisesti tekstin ja musiikin suhteeseen sekä formulaisuuteen. Tutkimukseni mukaan itkuvirren teksti- ja musiikkisäkeet vastaavat pituudeltaan useimmiten toisiaan, mutta suoraa kiinteää yhteyttä teksti- ja sävelmäsäkeiden välillä ei ole. Itkijän apeutuminen vaikuttaa yleisen ilmaisan lisäksi myös tekstin ja musiikin rakenteisiin.

Aineiston äärellä kiinnostukseni hivuttui painokkaammin tunteisiin ja itkuvirsien affektiiviseen tehoon. Tästä alkoi tunne- ja affektiteorioihin ja -tutkimuksiin tutustuminen, niiden pohtiminen sekä sovittaminen yhteen aineistossa havaitsemieni ilmiöiden kanssa. Laajaksi tutkimuskysymykseksi muotoutuikin: mitä ja minkälaisia ilmiöitä tunteet ovat itkuvirsissä sekä miten tunteet ilmenevät ja välittyvät itkuvirsiperformansseissa?

Ymmärrän tunteet moninaisina ilmiöinä – en siis yksittäisenä nimettävissä olevana tunnekokemuksena kuten suru tai ilo. Ajattelen tunteen kokonaisuutena, jossa vaikuttavat sosiaaliset, kulttuuriset, psykologiset, biologiset ja fysiologiset tekijät. Käytän tunnetta yleisenä käsitteenä viittaamaan tähän ilmiökokonaisuuteen. Sen rinnalla käytän täsmällisemmin rajattuja käsitteitä kuten tunnekokemus ja tunneilmaisuus. Tunteen lisäksi tärkeä käsite on affektiivisuus. Määrittelen affektiivisuuden tunteelliseksi vaikuttumiseksi, välittymiseksi, intensiteetiksi ja liikuttumiseksi. Affektiivisuus ei ole tunteesta erillistä, mutta se kääntää huomion tunteita kokevasta subjektista kokemuksen synnyttäviin tekijöihin. Tällainen affektiivisuus on jotakin kokijan ja häntä ympäröivän sosiaalisen ja aineellisen todellisuuden välillä tapahtuvaa, mutta ei kuitenkaan kokijasta irrallista.

Tutkimukseni osoittaa, että itkuvirsissä tunne on koettua, esitettyä ja välittyvää, ja että nämä kietoutuvat yhteen performanssissa. Tunne ilmenee monella esityksen tasolla. Tekstin, kielen ja musiikin lisäksi tunnetta ilmennetään erilaisin itkemiseen liittyvin äänin kuten nyhkytyksin ja muin äänenpiirtein, joita olen nimittänyt tunteen tunnuksiksi. Myös liikkeet liittyvät tunteisiin, mutta niihin en ääniteaineistosta pääse käsiksi.

Itkuvirressä samat tekijät, jotka ilmentävät tunnetta, myös tuottavat ja luovat sitä. Äänitteillä itkijä ei välttämättä ole itkuvirttä alkaessaan kovin apea, vaikka monet itkijät ovat todenneet, että täytyy olla oikealla mielellä, jotta voi äänellä itkeä. Äänellä itkettäessä itkijän tunnetila kuitenkin useimmiten yltyy. Itkijän apeutuminen on monisyinen kokonaisuus, jossa vaikuttavat muun muassa konteksti ja myyttiset käsitykset, odotukset ja perinteen tuntemus sekä tunteen esittäminen.

Analysoidessani itkuvirsiä, olen erotellut toisistaan jäljitellyn ja koetusta kumpuavan tunteen ilmenemisen. Nämä ovat molemmat itkuvirsigenreen kuuluvia, sosiokulttuurisesti

omaksuttuja ominaisuuksia. Jäljitely ja koettu ei siis viittaa siihen, että toinen olisi itsestään selvästi toista oikeampi. Äänellä itkettäessä nämä limittyvät ja sekoittuvat itkijän tunnetilan kohotessa. Lisäksi tunteen jäljittelyllä voi olla itkijän tunnekokemusta yllyttävä performatiivinen vaikutus.

Tunteen välittymistä ja itkijän aputumista olen jäsentänyt affektiivisen kehän käsitteellä. Viittaan affektiivisellä kehällä itkuvirsiperformanssissa muodostuviin eri tavoin affektiivisiin ilmiöihin ja suhteisiin. Äänellä itkettäessä affektiivisia kehiä muodostuu itkijä, yleisön, itkuvirren ja perinteisten myyttisten käsitysten mukaisen tuonpuoleisen välille. Näiden risteävien, yhtäaikaisten kehien kokonaisuus hahmottuu affektiivisena sommitelmana, jonka eri osat vaikuttavat toisiinsa ja vaikuttavat toisistaan ja näin syntyy tunnekokemuksia.

Kuuntelukokemus analyysivälineenä

Yksi tutkimukseni kokonaisuuden kannalta keskeinen kysymys on ollut se, miten tutkia ja analysoida itkijän aputumista, jonka voi selvästi havaita arkistoäänitteillä, mutta joka ei ole helposti jäljitettävissä, ei välttämättä havaittavissa minään tietynä yksittäisenä elementtinä esityksessä. Arkistoäänitteellä itkijän aputuminen voi kuulua selkeänä tunteen ryöpsähtämisenä, mutta yhtä hyvin se voi hiipiä hiljaa ja vallata alaa huomaamatta. Jäljitely ja koetusta kumpuava tunteen ilmeneminen perustuvat samoihin tunteen tunnuksiin. Pelkän kuuloaistin varassa niitä on vaikea erottaa toisistaan. Koska olen kiinnostunut nimenomaan siitä, miten itkujen affektiivinen teho välittyy ihmiseltä toiselle, en ole etsinyt vastausta tietokoneavusteisin menetelmin. Kuulonvaraisen äänen analyysin pariin olen hyödyntänyt empaattista kuuntelua, eli kuunnellessani itkuvirttä, olen kääntänyt huomion itkuvirrestä ja kuulemastani äänestä itseeni, kokevaan ruumiiseeni, ja havainnoinut, mitä kuuntelu saa minussa aikaan. Itkuvirsi ei ole oikeastaan herättänyt minussa selviä tunteita, vaan välittyvä affektiivinen teho on vetänyt minua tiiviimmin kuuntelemaan ja olemaan läsnä.

Tunne- ja affektinäkökulman ja erityisesti tämän osallistuvan kuuntelumenetelmän kautta tutkimukseeni tuli jo mainitsemani toinen tutkimuskohteen taso, eli miten minä arkistoäänitteen kuuntelijana olen osallinen tutkimassani kokonaisuudessa.

Kuunnellessani itkuvirttä arkistoäänitteeltä syntyy yhdenlainen affektiivinen kehä minun ja esitetyn itkuvirren välille: itkuvirsiesityksen affektiivinen teho voi tavoittaa minut ja minulla on ennakkotietoihini perustuvia odotuksia itkuvirrestä ja perinteestä. Lisäksi arkistoäänitteiden itkuvirsien välityksellä pääsen tekemään tulkintoja menneisyyden käytännöistä. Teke mieni tulkintojen taustalla on vahva tutkimuksen kasvattama kulttuurinen kompetenssi – ymmärrys siitä, mistä voi olla kyse.

Lopuksi

Olen tutkimuksessani syventynyt siihen, mitä itkuvirsiperinne on ollut jokseenkin esimodernissa karjalaisten itkijöiden yhteisössä. Väitöskirjani kolme tutkimusartikkelia katsovat aineistoni itkuvirsistä erilaisin näkökulmin. Kun näiden osatutkimusten näkökulmat tuo yhteen ja tarkastelee tuloksia ristikkäin ja toistensa valossa, syntyy rikas kokonaiskuva itkuvirsien tunteista ja äänellä itkemisen affektiivisuudesta.

Itkuvirsiperformanssi on esittämiskäytäntöjen ja osallistujien sekä sosiokulttuuristen merkitysten kokonaisuus, joka muodostaa tilan itkijän apeutumiselle ja kuulijoiden liikuttamiselle. Performanssi toimii kontekstina itkuvirren tunteille ja affektiivisuudelle. Samalla se on tunteiden ja affektiivisuuden väline. Kompositio taas on se ilmaisullinen kehys, jossa tunteen ilmenevät, ja formulaisuus kantaa muiden perinteen konnotatiivisten merkitysten mukana tunteita. Kokonaisuutena performanssi on tunteet ja affektiivisuuden mahdollistava tapahtuma.

Tunteet ja affektiivisuus kehkeytyvät performanssin eri osatekijöiden välisissä vaikuttamisen ja vaikuttumisen suhteissa ja nousevat perinteeseen kiinnittyneistä merkityksistä ja odotuksista. Kaikkiaan äänellä itkeminen on affektiivinen käytäntö, jossa sosiaaliset, kulttuuriset ja psykofysiologiset sekä henkilökohtaiset ja yhteisölliset tekijät yhdistyvät synnyttäen merkityksiä ja tunteita.

Väitöstutkimuksessani olen päässyt arkistoäänitteiden välityksellä mukaan menneisyyden itkuvirsiperformansseihin hiljaisena vastaanottajana. Kuunnellessani olen kokenut, kohdannut ja oppinut.

Viliina, Silvonen. 2022. *Apeus arkistoäänitteellä. Äänellä itkeminen performanssina ja affektiivisena käytäntönä Aunuksen Karjalassa*. Helsinki: Helsingin yliopisto. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-7818-3>

Lähteet

- Koponen, Raija & Marja Torikka (toim.). 1999. Ahavatuulien armoilla. Itkuvirsiä Aunukselta. Helsinki: Suomalais-ugrilainen seura.
- SKNA 75912.3. Jeudokia Fedorovna Sofronova. Riipuškala, 1968. Nauhoittaja: Pertti Virtaranta ja tutkimusryhmä. Suomen kielen nauhoitearkisto, Kotimaisten kielten keskus.
- SKS KRA VRTAM 1968:266. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkisto, perinteen ja nykykulttuurin kokoelma.

Filosofian tohtori Viliina Silvonen työskentelee tutkijatohtorina Itä-Suomen yliopistossa Koneen Säätiön rahoittamassa Kyynelkanavat-hankkeessa, joka tarkastelee itkuvirsiperinnettä nyky-Suomessa tieteen ja taiteen keinoin.